

Els delictes de lesa Humanitat

En l'àmbit de Dret Internacional, el preàmbul de l'Estatut de Roma de 17 de juliol de 1998 ens recorda que *“és deure de tot Estat exercir la seva jurisdicció penal contra els responsables de crims internacionals”*. Aquesta premissa adquireix tot el seu significat en les dates actuals, quan som coneixedors que la fiscalia de l'estat espanyol veu indicis de lesa humanitat pels fets que van succeir al campament saharai a Aaiun fa poques setmanes.

La lluita contra la impunitat de crims internacionals comença precisament quan som coneixedors de fets com els succeïts i, a l'espera de la preceptiva investigació que les autoritats marroquines haurien de dur a terme, la fiscalia espanyola es manté expectant abans prendre qualsevol resolució, el jutge Ismael Moreno també, sap que l'admissió de la/les querelles aixecaria friccions entre ambdós països.

Efectivament, l'existència de tribunals penals internacionals no eximeix als Estats afectats del deure d'exercir la seva jurisdicció penal contra els responsables de crims internacionals comesos contra els seus nacionals, tan sols d'aquesta manera es pot arribar a entendre que el Tribunal Penal Internacional (TPI) actuï complementant les jurisdiccions nacionals dels països afectats i sempre que aquests, davant l'evidència dels fets, no haguessin fet passos en aquesta direcció per salvaguardar la seva imatge.

Però de què parlem quan es parla de delictes de lesa humanitat?

Quan es parla d'aquest tipus de delictes, les conductes que s'incriminen han de ser comeses com a part d'un atac generalitzat o sistemàtic contra una població civil (observem que ens diu *“una població civil”* i no pas *“la població civil”*), extraient doncs, que el subjecte passiu fa referència a un grup o col·lectivitat amb identitat pròpia fonamentada per connotacions polítiques, racials, nacionals, ètniques, culturals, religioses, de gènere o altres motius considerats com inacceptables d'acord amb el Dret Internacional.

Ens serà indiferent si aquestes conductes s'han produït en temps de pau o de conflicte armat, el que si que es tindrà en compte serà si l'acció comesa s'ha volgut realitzar de manera intencionada per part de l'autor de la conducta, el que s'entén com dol específic, havent-hi una intencionalitat concreta.

La novetat més important de l'Estatut de Roma en contraposició als precedents anteriors (Nüremberg o Tribunals penals internacionals *“ad hoc”* per l'antiga ex-Iugolavija i Rwanda) ha estat que, per primera vegada, s'ha tipificat de manera sistemàtica els crims de lesa humanitat; no vol dir amb això que no estiguessin definits en el dret internacional consuetudinari aquests actes de caràcter gravíssim; sense anar més lluny, l'Estatut del tribunal militar internacional de Nüremberg, en el seu article 6 c), ja va plasmar una primera definició embrionària del que aleshores s'anomenà crims contra la humanitat.

Així doncs, en l'actualitat sabem exactament que per crims de lesa humanitat s'entén tots aquells delictes enumerats en l'article 7.1 de l'Estatut de Roma (la persecució d'un grup o col·lectivitat amb identitat pròpia, la trobem concretament en el seu apartat h); a partir d'aquesta exhaustiva tipificació, n'extraïem que la mateixa exigència de la comissió d'aquest crim, determina la necessitat d'una organització

més complexa en la consecució d'aquest, provenint aquesta instigació de la necessària direcció d'un govern (per acció u omissió en la producció dels fets), organització o grup institucionalitzat.

En el Codi penal d'Andorra, dins el títol XXIV intitulat "Delictes contra la comunitat internacional", en el seu capítol tercer, trobem el tipus bàsic d'aquests delictes contra la humanitat, articles 459 i següents. Els passos que qualsevol jurisdicció nacional hauria de seguir abans que el TPI intercedís en aquest tipus de crims, és el fet d'esbrinar primer si hi hagués víctimes nacionals del país en qüestió (recordem que en el cas de l'estat espanyol hi ha, com a mínim, una víctima confirmada d'un ciutadà espanyol d'origen saharauí que va morir durant els incidents), que els presumptes culpables estiguessin al territori del qual s'està investigant els crims i, finalment, que el país a on s'hagués perpetrat el delicte no investigués per iniciativa pròpia els fets (en aquest darrer cas, el jutge encarregat d'admetre o rebutjar les querelles interposades, ha d'ajornar la seva decisió fins que el Marroc confirmi que efectivament ha obert un procés judicial d'investigació per aquests fets denunciats davant les autoritats judicials espanyoles); la fiscalia espanyola sosté que l'actuació de la policia marroquina al campament va ser "*contra un col·lectiu molt determinat*" i que aquest col·lectiu , segons recordà la ONU en una sessió celebrada el juliol de 2003 "*reuneix els requisits per ser considerat grup nacional o ètnic*".

Darrera d'aquests tres paràmetres esmentats, i tan sols llavors, és quan es comprovaria si els països afectats s'haguessin compromès en la signatura d'adhesió i ratificació de l'Estatut de Roma, altrament dit, poguessin ser jutjats pel propi Tribunal Penal Internacional.

En data d'avui, finals de l'any 2010, el Regne del Marroc no ha signat l'Estatut de Roma del TPI.

Josep Pol Pedrós

Màster amb Dret Internacional Humanitari i Justícia Penal Internacional

Jurista i membre del Grup de DIH de la Creu Roja d'Andorra

